

A photograph of a person working in a garden. In the foreground, there are large green leaves and clusters of small red flowers. In the background, a person is bent over, working in a garden. The word 'Helsinki' is written in a white speech bubble in the top left corner.

Helsinki

Viljellään kaupungissa

Opas yhteisö- ja pienpalstaviljelmien
perustamiseen Helsingissä

Helsinki

JUSSI HELLSTEN, HELSINGIN KAUPUNKI

Viljellään kaupungissa

Opas yhteisö- ja pienpalstaviljelmien perustamiseen Helsingissä

1	Johdanto.....	3
2	Viljelmän perustaminen lyhyesti.....	4
3	Viranomaisten kanssa asiointia vaativat asiat.....	5
	3.1 Viljelmän paikan valinta	5
	3.2 Sopimukset ja luvat.....	6
4	Dodon vinkkejä viljelijöille	8
	4.1 Viljelytoiminnan organisointi	8
	4.2 Työnjako eri toimijoiden välillä.....	10
	4.3 Materiaalien hankinta.....	11
	4.4 Viljelyn perusteet	12
	4.5 Toisen viljelykauden aloitus	13
	Liite 1 Itse valitun viljelypaikan sopivuuden selvittäminen.....	14
	Liite 2 Helsingin kaupunkiviljelyalueet 31.3.2022	15

Johdanto

Viljelmän perustamiseen liittyy kasvien hoidon lisäksi myös viljelijäjoukon toiminnan organisointia.

Kaupungissa on monenlaisia viljelyyn sopivia paikkoja: kerrostalo- ja omakotitalopihoja, viljelypalstoja ja siirtolapuutarhoja, nuorisotalojen, koulujen ja päiväkotien pihoja sekä joutomaita. Myös puistoissa viljely kiinnostaa, mutta on hyvä muistaa, että kaikkiin puistoihin eivät viljelmät sovellu. Puistoissa viljely ei myöskään ole turvallista. Kaupunki ei voi taata, etteikö viljelmä joudu ilkeiden kohteeksi.

Keväällä 2013 neljä tahoa perusti pienpalsta-alueita ja yhteisöviljelmiä eri puolille Helsinkiä Dodo ry:n avustuksella. Pienpalsta-alueella tarkoitetaan aluetta, jossa yksittäiset ihmiset viljelevät kukin omaa muutaman neliön kokoista palstaansa. Yhteisöviljelmä taas on isompi yhtenäinen viljelmä, jota hoitaa ja jonka satoa korjaa joukko ihmisiä yhdessä.

Tämä opas on laadittu kevään 2013 kokemusten perusteella Dodo ry:n kaupunkiviljelijöiden ja Helsingin kaupungin silloisen rakennusviraston yhteistyönä. Opas on päivitetty kaupunkiympäristön toimialan toimesta vuonna 2022.

Oppaan tarkoituksena on antaa reunaehdot kaupunkilaisille ja paikallisyhteisöille uusien pienpalsta-alueiden ja yhteisöviljelmien perustamisessa kaupungin omistamalle maalle. Opas antaa myös Dodo ry:n hyväksi havaitsemia vinkkejä viljelijäjoukon keräämiseen, viljelypaikan valintaan, sopimusasioiden hoitamiseen, paikallisyhteisön vastuukysymyksiin. Kaikenlaiset vinkit sekä materiaalien hankintaan, viljelyn perusnikseihin ja toisen viljelyvuoden aloitukseen löytyvät oppaasta myös. Neuvot koskevat pääosin kaupungin maalle sijoitettavien viljelmien perustamista, mutta niistä on apua myös omille pihaille perustettaviin kaupunkiviljelmiin. Turvallisinta kaupunkiviljely on esimerkiksi taloyhtiön tai vuokratalon pihamaalla, koska yleisillä alueilla viljelyksiä ei voida valvoa.

2 Viljelmän perustaminen lyhyesti

Hermannin yhteisöviljelmän maanmuokkaustalkoisiin osallistui iso joukko lähialueen asukkaita.

Seuraavassa on tiivistettynä pienpalstatai yhteisöviljelmän perustamisprosessin vaiheet. Ne voidaan tehdä vaihtelevassa järjestyksessä, mutta niihin liittyvät asiat on joka tapauksessa selvitettävä jossain vaiheessa ennen viljelyn aloittamista. Eri vaiheiden yksityiskohdista on lisätietoa myöhemmissä luvuissa ja liitteessä.

- ☐ Viljelijäjoukon kerääminen. Ketkä osallistuvat viljelyyn perustettavalla viljelmällä?
- ☐ Vastuuorganisaation löytäminen. Tässä oppaassa esitetyn kaltaisia sopimuksia kaupungin omistamasta maasta tehdään vain yhdistysten, ei yksityishenkilöiden kanssa. Jos aloite viljelmän perustamiseen tulee yksityishenkilöltä, kannattaa tehdä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppani voi olla esimerkiksi kaupunginosayhdistys, talonyhtiö tai muu alueellinen yhdistys tai toimija.
- ☐ Yhteyshenkilö(ide)n määrittely. Viljelijöiden, vastuuorganisaation ja kaupungin välille tarvitaan yhteyshenkilö, ”viljelykoordinaattori”, joka ottaa vastuun homman pyörimisestä käytännössä. Oletko se sinä vai joku muu viljelijäjoukosta?
- ☐ Viljelmän organisoitumistavan valinta. [Lisätietoa](#)
- ☐ Viljelmän paikan valinta. Sopivan viljelypaikan etsimisessä on kaksi vaihtoehtoa:
 - a) Kaupunkiympäristö on etsinyt valmiiksi viljelyyn sopivia paikkoja, [Lisätietoa](#)
 - b) Voitte etsiä paikan itse, selvittää sen sopivuuden viljelyyn ja esittää kaupunkiympäristölle [Lisätietoa](#)
- ☐ Sopimuksen teko (vuokra- tai hoitosopimus) [Lisätietoa](#)
- ☐ Viljelmän perustaminen ja hoito [Lisätietoa](#)
- ☐ Kaupunkiympäristö tekee viljelmälle tarkastuskäynnin, mikäli siitä tulee valituksia.

3 Viranomaisten kanssa asiointia vaativat asiat

Kun kaupunkilainen haluaa aloittaa viljelyn kaupungin puistossa tai joutomaalla, on pääasiallinen yhteistyökumppani hankkeessa jokin yhdistys tai muu taho, joka vuokraa Helsingin kaupungin omistamaa maata kaupunkiympäristöltä viljelykäyttöön, sekä laatii sopimukset. Seuraavassa on lisätietoa niistä viljelmän perustamisen vaiheista, jolloin on oltava yhteydessä johonkin viranomaistahoon.

3.1 Viljelmän paikan valinta

Sopivan viljelypaikan etsimisessä on kaksi vaihtoehtoa:

- Kaupunkiympäristö on etsinyt valmiiksi viljelyyn sopivia paikkoja, joista löytyy listaus tämän julkaisun [liitteestä 2](#). Valmiiksi esitetyille viljelypaikoille tehtävä vuokrasopimus on nopein ja vähiten lisäselvityksiä vaativa tapa perustaa viljelys.
- Viljelypaikan voi etsiä myös itse. Tällöin viljelijöiden on itse myös selvitettävä paikan sopivuus viljelyyn. Lisäohjeita tähän prosessiin löytyy tämän oppaan liitteestä.

3.2 Sopimukset ja luvat

Sopimus viljelyn aloittamisesta kaupungin maalla, muualla kuin perinteisellä viljelypalstalla, aloitetaan tekemällä vuokrasopimus. Vuokrasopimuksen tekävä yhdistys saa maa-alueen käyttöönsä vuokrasummaa vastaan, 2 euroa/neliömetri.

Lupien piiriin kuuluvat mahdolliset viljelyastiat, työkalulaatikko ja kompostori.

a) Vuokrasopimuksen teko

- Viljelmiä varten voi vuokrata kaupungilta maata. Vuokrasopimus velvoittaa pitämään viljelyalueen siistinä. Vuokrasopimuksen teosta huolehtii Kaupunkiympäristön palveluosasto, josta voi tarvittaessa kysyä myös neuvoja.
- Yhteystiedot: ulkoilma@hel.fi tai kaupunkiympäristön asiakaspalvelu puh. 09 310 2211 (kysy viljelysopimuksista vastaavaa henkilöä).
- Sopimuksen tekoon liittyvä hakemuslomake löytyy kaupunkiympäristön internet-sivuilta www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/tontit/luvat/maanvuokraus/kaupunkiviljely/. Täytetty lomake liitteineen lähetetään lomakkeessa mainittuun osoitteeseen.
- Vuokrasopimuksen voi tehdä yhdistys, joka merkitään hakemuslomakkeen hakijaksi. Lisäksi hakemuslomakkeessa kysytään projektin yhteyshenkilöä, joka voi olla esimerkiksi viljelijäjoukosta valittava viljelykoordinaattori. Viime kädessä hakija, eli yhdistys, on vastuussa sopimuksen noudattamisesta.
- Hakemuksen käsittelyaika riippuu siitä, minkälaista sopimusta ollaan tekemässä. Jos vuokrataan kaupunkiympäristön esittämä viljelypaikka, on käsittelyaika 30 vrk. Itse etsityn viljelypaikan vuokrausprosessissa kaupunkiympäristön palveluosasto haastattelee vuokrasopimuksen tekoa varten alueen maisema-arkkitehtia ja puistovastaavaa, sekä tori- ja katualueille sijoittuvien viljelmien osalta myös alueen hoidosta vastaavaa katualueet-tiimin projektipäällikköä. Tähän on syytä varata aikaa noin kaksi kuukautta. Lisäksi omaan selvitystyöhösi kuluu jonkin verran

aikaa.

- Vuokrahinta on tällä hetkellä 2 €/m²/vuosi. Vuokra maksetaan vain siitä alueesta, jota käytetään viljelyyn, ei siis esimerkiksi käytäväalueista.
- Aluksi vuokrasopimus tehdään yhdeksi viljelykaudeksi. Jos viljelmä toimii hyvin, vuokrasopimusta jatketaan, eikä viljelmää tarvitse purkaa talvea varten. Jos viljelmän suhteen on ilmaantunut ongelmia, on viljelmän purkaminen vuokralaisen, eli yhdistyksen vastuulla. Vuokralainen on velvollinen myös järjestämään kaupunkiympäristön palveluosaston tarkastuskäynnin viljelmällä.
- Hakemuslomakkeen mukana kaupunkiympäristölle toimitettavassa viljelysuunnitelmassa voidaan käyttää pohjana esimerkiksi internetissä olevan Helsingin kaupungin karttapalvelun kartta.hel.fi ilmakuva otettua kuvakaappausta. Suunnitelman voi piirtää ilmakuvan päälle millä tahansa yksinkertaisellakin esitysgrafiikka- tai kuvankäsittelyohjelmalla, tai käsin tulostetun kuvan päälle.

PERTTI NISONEN

TERO PAJUKALLIO

Viljelmiä varten voi vuokrata kaupungilta maata. Vuokrasopimus velvoittaa pitämään viljelyalueen siistinä.

PÄIVI RAIVIO

Lupien piiriin kuuluvat mahdolliset viljelyastiat, työkalulaatikko ja kompostori.

b) Muut luvat

Jos viljelmälle halutaan tehdä rakennelmia, kuten työkalulaatikko, on niitä varten haettava ja saatava erikseen lupa kaupunkiympäristön alueiden käyttö ja -valvonta -yksiköstä, sekä tarvittaessa toimenpide- tai rakennuslupa kaupunkiympäristön rakennusvalvontapalveluista. Näiden lupien käsittelyaika vaihtelee, mutta keskimäärin niihin on varattava aikaa ainakin kaksi kuukautta. Yhteystiedot: ulkoilma@hel.fi tai kaupunkiympäristön asiakaspalvelu puh. 09 310 22111. Kysy alueen tarkastajaa.

HUOM! Kaikki luvat tulee olla kunnossa, ennen kuin alue otetaan käyttöön ja ryhdytään töihin – edes niittotöihin. Hakemusprosessissa saatetaan vaatia hakijalta hieman sinnikkyyttä, sillä kaupungin organisaatiossa työskenteleviä voi olla hankalaa saada kiinni puhelimitse tai sähköpostilla. Tarvittaessa kannattaa jättää viesti puhelinvastaajaan ja lähettää asiasta myös sähköpostia.

JUSSI HELLSTEN, HELSINGIN KAUPUNKI

4 Dodon vinkkejä viljelijöille

Sopimuksen laadinnan lisäksi viljelijöiden on järjestettävä monenlaisia viljelmän toiminnan organisointiin liittyviä asioita, joista seuraavassa esitetään Dodo ry:n kaupunkiviljelijöiden hyväksi havaitsemia toimintamalleja ja muita vinkkejä.

4.1 Viljelytoiminnan organisointi

Miten saada ihmiset mukaan viljelytoimintaan?

Ihmiset lähtevät mielellään mukaan kaupunkiviljelyyn, kun joku vain pistää hankkeen alulle. Etsimisessä kannattaa hyödyntää monenlaisia kanavia:

- Naapurit ja muut tutut ihmiset
- Alueen ihmisille tai viljelystä kiinnostuneille suunnatut sähköpostilistat, ja ryhmät sosiaalisissa medioissa
- Kaupunginosayhdistyksen tai paikallisen asukasyhdistyksen jakelukanavat
- Ilmoitus kaupan seinällä tai muualla sopivaksi katsomasi viljelypaikan lähellä

Heti alkuun kannattaa perustaa sähköpostilista tai muu tiedotuskanava, jonka kautta kiinnostuneet voivat saada tietoa hankkeen etenemisestä. Piakkoin kannattaa pitää myös yhteinen tapaaminen – vastuuta on helpompi jakaa tuttujen naamojen kanssa ja monta päätä yhdessä on aina parempi kuin yksi.

Yhteisöviljelmä, pienpalsta vai jotakin muuta?

Kaupunkiviljelmän toiminnan ja viljelyn voi organisoida monella tavalla:

- **Yhteisöviljelmällä** viljellään yhteistä aluetta. Tämä mahdollistaa sen, että voidaan suunnitella kestävä ja toimiva viljelykierto. Lisäksi hoitajia on aina paikalla, vaikka joku olisikin kesälomaa viettämässä. Hoito voidaan tehdä yhteisinä talkoopäivinä tai jokaiselle voidaan jakaa hoitovuoroviikko. Sato ja kustannukset jaetaan viljelijäjoukon kesken.
- **Pienpalstaviljelmällä** jokainen viljelijä vastaa omasta alueestaan, kuten penkistä tai lavakauluslaatikosta. Tällöin yhteisistä asioista, kuten viljelmän perustamisesta, sovitaan yhdessä mutta viljelmän kylvö- ja istutustöistä, hoidosta ja sadonkorjuusta jokainen vastaa itsenäisesti. Jonkun on otettava vastuu rahojen (maanvuokra + mahdolliset materiaalikulut) keräämisestä.
- Jotakin tältä väliltä. Esimerkiksi paljon tilaa vievät tai paljon satoa tuottavat kasvit ja syötävät kukat voivat olla kaikille yhteisiä, vaikka pääosa viljelmästä koostuisikin jokaisen omista penkeistä.

Mahdollisesta rahaliikenteestä huolehtiminen

Viljelmään liittyvää rahaliikennettä syntyy jonkin verran ainakin siinä tapauksessa, että kaupungin kanssa tehdään vuokrasopimus (vs. hoitosopimus). Vastuutorjanisaatio maksaa maanvuokran kaupungille ja jos mahdollista, hoitaa myös yhteiset materiaalitilaukset ja vesimaksut. Yleensä raha peritään takaisin viljelijöiltä esimerkiksi viljelymaksun muodossa.

Viljelymaksu voi muodostua mahdollisesta maanvuokrasta, materiaalikuluista ja vesimaksuista. Maksun summa on arvioitava etukäteen, jotta se voidaan kertoa viljelijäjoukolle ennen viljelyn aloittamista. Summa on hyvä arvioida hieman yläkanttiin, sillä monesti viljelykauden aikana tulee eteen yllättäviä asioita, joihin tarvitaan yhteistä rahaa. Lisäksi on hyvä muistaa, että viljelmän purkaminen voi vaatia resursseja ainakin, jos viljelmä koostuu astiaviljelmistä. Viljelijät voivat maksaa sovitun summan suoraan yhdistyksen tilille tai käteisellä yhteyshenkilölle, joka toimittaa rahat yhdistyksen tilille.

Yhteisöviljelmällä viljellään yhteistä aluetta, kun taas pienpalstaviljelmällä jokainen viljelijä vastaa omasta alueestaan.

Hermannipuiston yhteisöviljelmällä palstan kesäkurpitsasatoa tarjoiltiin kaupunkilaisille, kun puutarhassa vietettiin Ravintolapäivää.

**Työnjaosta
vastuuorganisaation
ja yhteyshenkilöiden
välillä kannattaa sopia
heti alkuun.**

4.2 Työnjako eri toimijoiden välillä

Työnjako vastuuorganisaation, viljelykoordinaattorin ja viljelijöiden kesken vaihtelee sen mukaan, miten viljelijäjoukko organisoituu. Käytännössä viljelykoordinaattori vastaa viljelmän ylläpidosta ja ehkä myös sopimuksen teosta, vaikka aivan viime kädessä vastuu näistäkin asioista on vastuuorganisaatiolla. Yhteistyön ja tiedonkulun turvaamiseksi viljelmälle kannattaa nimetä 1–3 yhteyshenkilöä, jotka huolehtivat käytännönjärjestelyjen sujumisesta. Nämä henkilöt voivat olla vastuuorganisaation aktiiveja tai heidät voidaan valita viljelijäjoukosta. Työnjaosta vastuuorganisaation ja yhteyshenkilöiden välillä kannattaa sopia heti alkuun.

a) Yhteyshenkilöiden tehtävät voivat olla esimerkiksi:

- viljelijäjoukon kerääminen
- tiedonvälitys eri tahojen (kaupunki, vastuuorganisaatio, viljelijät) kesken
- talkoiden ja muiden yhteisten tapahtumien (esim. kasvukauden aloitus, sadonkorjuujuhlat, viljelmän laittaminen talviteloille) järjestäminen
- yhteisistä materiaalitilauksista huolehtiminen
- mahdollisesta rahaliikenteestä huolehtiminen
- sopimuksen solmimisesta huolehtiminen
- viljelmän purkamisesta huolehtiminen

b) Vastuuorganisaation tehtävät voivat olla esimerkiksi:

- viljelijäjoukon kerääminen
- sopimuksen syntymiseen tarvittavista toimista huolehtiminen
- sopimuksen teko
- mahdollisesta rahaliikenteestä huolehtiminen
- huolehtiminen siitä, että viljelyllä on jatkuvasti tilanteen tasalla oleva yhteyshenkilö

c) Viljelijöiden tehtävät voivat olla esimerkiksi:

- viljelmästä ja viljelyyn liittyvästä alueesta huolehtiminen
- talkoisiin osallistuminen tai niiden perustaminen
- mahdollisista materiaalipuutteista (esim. veden loppuminen) tiedottaminen yhteyshenkilölle
- aktiivinen osallistuminen viljelmän kehitystyöhön

4.3 Materiaalien hankinta

Kaupunkiviljelmän perustamiseen ei välttämättä tarvita juuri mitään materiaaleja. Tässä kuitenkin muutamia vinkkejä materiaalin hankintaan, jos sellaiselle on tarvetta:

Multa:

Kestävin ja edullisin tapa on viljellä suoraan viljelypaikan maassa. Jos sopivaa, multaisaa viljelypaikkaa ei löydy, täytyy multa tilata. Mullantoimittajia voi etsiä internetistä sanahauulla *multa + suursäkki*.

Maanparannusaineet:

Vaikka viljeltäisiin suoraan maassa, voidaan tarvita maanparannusaineita (komposti, kompostoitunut hevoselanta tai muu orgaaninen lannoite tai hiekka). Hevoselantaa kannattaa kysellä hevostalleilta ja hiekkaa voi etsiä esimerkiksi internetistä hakusanoilla *hiekka + kuljetus + Helsinki*.

Viljelyastiat:

Jos viljelypaikkaan halutaan reunukset korotetuille penkeille, ne voi nikkaroida kyllästämättömästä puutavarasta itse. Vaihtoehtona on ostaa lavakauluksia, niitä voi tiedustella esimerkiksi Dodo ry:ltä. Tarvittaessa lavakaulus voidaan sijoittaa kuormalavan päälle jolloin saadaan pohjallinen astia, jota voi liikutella pumppukärryllä tai trukilla. Tällöin astia kannattaa vuorata esimerkiksi mansikkakankaalla, jolloin multa ei valu astiasta pois.

Työkalut:

Jos itse ei omista työkaluja niitä kannattaa alkuvaiheessa ensisijaisesti yrittää lainata tutuilta, sillä niitä tarvitaan yleensä vain lyhyitä hetkiä kerrallaan. Jos jotakin halutaan ostaa, kannattaa hankkia laadukkaita ja pitkään kestäviä tuotteita. Kastelumuodosta riippuen pari kastelukannua voi olla järkevä sijoitus. Mahdollisesti myös pari pistolapiota, oksasakset, viikate ja kottikärryt.

Kestävin ja edullisin tapa on viljellä suoraan viljelypaikan maassa.

Satokausi jatkuu alkukesästä myöhään syksyyn

4.4 Viljelyn perusteet

Viljelemisestä on saatavilla runsaasti tietoa erilaisista puutarhikirjoista, nettisivuilta ja kursseilta. Tässä hyvin lyhyesti joitakin peukalosääntöjä:

Eri kasveilla on eripituinen kasvukausi

Jotkut kasvit (mm. tomaatti, kurkku, kurpitsat, kaalit) täytyy esikasvattaa kotona maaliskuusta alkaen tai ostaa alkukesästä taimina. Toiset taas kylvetään suoraan maahan (mm. salaattit, juurekset, tilli, kehäkukka). Kasvukauden pituus lukee siemenpussissa. Aloita suunnittelu ajoissa, jotta ehdit kasvattaa itse kaiken haluamasi!

Kasvit tarvitsevat tilaa

Yhdestä siemenestä kasvaa yksi kasvi. Siemenpussien kylvöväliohjeistukset ovat usein turhan suuret pienimuotoiseen viljelyyn. Mieti kylväessäsi minkä kokoinen esimerkiksi iso punajuuri on, ja jätä kahden siemenen väliin kasveille tarpeeksi tilaa kasvaa. Hyvin suurikokoisia kasveja ovat mm. kurpitsat, tomaatit ja lehtikaali. Niille on hyvä varata tilaa vähintään 0,5 m²/kasvi. Jos kylvit liian tiheään, kannattaa jossain vaiheessa harventaa, jotta saat parhaan mahdollisen sadon. Muistathan, että harvennettavat pikkukasvit ovat herkullista suuhunpantavaa!

Kasvit tarvitsevat sopivan määrän vettä

Kasvi kärsii niin liiallisesta, kuin liian vähästäkin kastelusta. Heti kylvön jälkeen pintamullan on pysyttävä kosteana jonkin aikaa, mutta kasvin juuret kasvavat samaa vauhtia kuin muukin kasvi. Kun kasvi on muutaman sentin korkuinen, riittää että multa on kosteaa muutaman senttimetrin syvyydeltä. Pintamullan jatkuva kosteus kertoo yleensä siitä, että multa on syvemmällä liian märkää. Istutettavan taimen on hyvä olla läpimärkä. Myöhemmin kastele kasvin juurelle, ei kasvustoon. Vältä kastelua päivän kuumimpana aikana. Katteen (esim. ruohosilppu, siemenetön niittojäte, olki) käyttö mullan päällä vähentää kastelun tarvetta ja samalla ravinteet saadaan kiertoon. Myös hallaharson käyttö vähentää kasteluntarvetta ja pitää tuhohyönteiset loitolla.

Muista korjata satoa!

Satokausi jatkuu alkukesästä myöhään syksyyn. Monet kasvit (mm. kesäkurpitsa, kurkku, yrtit) tuottavat sitä enemmän satoa, mitä enemmän niistä korjataan satoa. Sato myös pilaantuu penkkiin jos sitä ei korjata ajoissa. Pieneltäkin viljelyalalta voi saada yllättävän suuren sadon, mikä kannattaa ottaa kodin ruokalistoja suunnitellessa huomioon. Useimpia kasveja voi myös säilöä: kuivata, pakastaa ja pikkelöidä, jos kaikkea ei ehdi syödä tuoreena.

Kilauta kaverille!

Viljelytaitoja oppii parhaiten kokeilemalla, mutta ongelmatilanteissa ei kannata jäädä yksin. Lähellä on aina väkeä, jolla on viljelystä kokemusta ainakin hiukan enemmän kuin sinulla. Kysy neuvoa palstanaapurilta, työkaverilta, äidiltä tai naapurin sedältä.

Maanhoito on kestävä puutarhanhoidon perusta

Siihen voi alkaa paneutua vaikka vasta toisena viljelykautena. Ideana on, että osan viljelymaasta on saatava levätä ajoittain, jotta se pysyy elinvoimaisena. Toisin sanoen siihen on kylvettävä viherlannossiemeneseos muutaman vuoden välein 1–2 kasvukaudeksi. Tarpeellista on myös suunnitella toimiva viljelykierto, jonka osa viherlannoitus on.

Vinkkejä kasvituholaisten ja -tautien ympäristöystävälliseen torjuntaan löytyy laajasti esimerkiksi internetistä, muun muassa Hyötykasviyhdistyksen sivuilta.

4.5 Toisen viljelykauden aloitus

Viljelmän ei tarvitse olla pelkästään viljelypaikka, vaan siihen voi liittyä monenlaisia muitakin toimintoja: opintopiiri yhteistä oppimista varten, vaihtopiiri sadon jakamiseksi muiden kaupunkiviljelijöiden kesken, yhteistyötä paikallisten ruokakauppojen, ravintoloiden, koulujen tai päiväkotien kanssa, pikniknyyttikestejä ja mehiläispesiä. Mahdollisuudet ovat melkeinpä rajattomat, ja ne muotoutuvat kunkin viljelmän toimijoiden yhteistyön tuloksena. Toisen viljelykauden aluksi on käytännön asioiden pohtimisen lisäksi hyvä miettiä myös näitä mahdollisuuksia. Tässä hiukan muistilistaa asioista, joille on hyvä suoda ajatus ennen kasvukauden alkua.

- Onko toimintaa mahdollisuus tai tarve kehittää? Mitä opittiin viime vuodesta? Miten edetään?
- Halutaanko viljelystä laajentaa? Jos halutaan, on laajennuksesta tehtävä sopimus rakennusviraston kanssa samaan tapaan kuin ensimmäisenä vuonna ja viljelyksen luonteesta riippuen on hankittava myös materiaaleja.
- Onko toiminta kehittynyt niin, että voidaan selvittää hoitosopimuksen mahdollisuutta?
- Onko viljelyä koordinoiva henkilö sama kuin ennen?
- Kuinka moni vanhoista viljelijöistä haluaa jatkaa? Täytyykö tilalle etsiä uusia viljelijöitä?
- Onko mahdollinen viljelymaksu viljelijöille sama kuin edellisenä vuonna?
- Aloitustalkoot kannattaa järjestää jo vaikka huhtikuun lopulla, sillä joitakin kasveja voi kylvää heti lumen sulettua (mm. salaatti, retiisi).
- Hoituuko vedensaanti entiseen malliin? Onko sitä tilattava jostain?
- Millainen on viljelymaan kunto? Täytyykö lannoittaa? Toisena vuonna ehtii jo alkaa paneutua maan hoitoon, huolehdi ainakin katteen käytöstä! Onko viljelykselle mahdollista suunnitella viljelykierto?

- Jos viljelyksellä ei ensimmäisenä vuonna ollut puutarhajätekompastia, on nyt aika perustaa sellainen. Kuka on vastuussa sen hoidosta? Katso ohjeita kompostinrakennukseen esimerkiksi [HSY:n kompostointioppaasta](#) .
- Alueelle saa sijoittaa viljelyastioita, työkalulaatikon, vesiastian ja kompostorin. Alue on merkittävä siten, että viljelyalue kyetään erottamaan ympäristöstä, ja alueelle on pystytettävä kyltti, josta ilmenee viljelijän yhteystiedot
- Myös mehiläispesiä varten tarvitaan lupa: kaupunkiympäristö/palvelut ja luvat/alueidenkäyttö ja -valvonta. Yhteystiedot: ulkoilma@hel.fi tai kaupunkiympäristön asiakaspalvelu, [puh. 09 310 22 111](tel:0931022111).
- Viimeistään tässä vaiheessa viljelmälle on myös hyvä laittaa jonkinlaiset yhteystiedot, joilla viljelijäjoukon tai yhteyshenkilön voi tavoittaa (esimerkiksi kyltti, jossa on myös selitetty mistä viljelmässä on kyse).

Helsinki

Viljellään kaupungissa

Opas yhteisö- ja pienpalstaviljelmien perustamiseen Helsingissä

Julkaisija Kaupunkiympäristön toimiala

Taitto WRKSHP

ISBN 978-952-272-648-3

ISSN 1238-9579

Päivitetty 2022

LIITE 1

Itse valitun viljelypaikan sopivuuden selvittäminen

Itse löydetyn paikan sopivuus viljelyyn täytyy selvittää yhteistyössä monien kaupungin eri tahojen kanssa, jotta saadaan selville alueen maanomistussuhteet, maan puhtaus, alueen tulevaisuuden suunnitelmat ja muut viljelyä mahdollisesti rajoittavat tekijät. Tarvittava tieto on hajallaan kaupungin organisaatiossa. Seuraavassa on lista asioista, joita sopivan viljelypaikan valintaa varten on oltava tiedossa, sekä tietoa siitä, mistä minkin asian saa selville.

Viljelmän paikka on hyvä, kun se täyttää seuraavat ehdot:

☒ Paikka on tarpeeksi valoisa

Viljelykasvit tarvitsevat kasvaakseen vähintään kuusi tuntia suoraa auringonpaistetta. Huolehdi, että rakennukset tai suuret puut eivät varjosta liikaa valitsemaasi viljelmän paikkaa.

☒ Vettä on jollain lailla saatavilla

Vaihtoehtoja on useita:

- Vesipiste läheisen talon seinässä. Omistajien kanssa pitää sopia summasta, jonka viljelijät maksavat veden käytöstä. Hintavampi vaihtoehto on vesimittarin asentaminen hanaan.
- Täytettävä vesitankki on eräs vaihtoehto. Tankin täyttöä voi kysellä esimerkiksi vapaapalokunnilta.

☒ Paikan saavutettavuus on viljelijöiden kannalta hyvä

☒ Maa on puhdasta

Maassa viljely on ekologisista ja helpoista viljelymuotoista. Vain pieni osa kaupungin maasta on pilaantunutta ja siksi sopimatonta viljelyyn. Lisäksi on hyvä tiedostaa, että viranomaisarvioit maan saastuneisuudesta ovat Suomessa hyvin tiukkoja verrattuna muiden maiden arvioihin, mutta maan puhtaus on silti selvitetävää. Tieto asiasta on kaupungin organisaatiossa hajallaan. Kun maa-alueen hallinnointi on selvitetty, täytyy maaperän pilaantumisesta kysyä kaupunkiympäristön ympäristöpalveluista sekä kaupunkiympäristön geotekniseltä osastolta www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/tontit/maa-ja-kalliopera/ ja kaupunkiympäristön asiakaspalvelusta kaupunkiymparisto@hel.fi.

☒ Omistaako Helsingin kaupunki valitun maa-alueen? Kuka maa-aluetta hallinnoi?

Tieto kiinteistöpalveluista. www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/tontit/tontit/tonttien-tilapainen-kaytto/ [↗](#).

☒ Viljelmä ei ole pelastusteillä?

Tieto pelastuslaitokselta. www.hel.fi/pela/fi [↗](#).

☒ Paikalle ei ole tulossa lähivuosisuunnitelluista rakennushankkeista?

Tieto kaupunkiympäristön kaupunkisuunnittelupalvelusta.

☒ Viljelmä sopii alueelle?

Tieto kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelusta. Viljelyn tulee sopia paikan henkeen, eikä se saa olla ristiriidassa alueen nykyisen aktiivisen käytön kanssa. Esimerkiksi suositulle pikniknurmikolle tai lumen varastointipaikalle ei voi perustaa viljelmää. Käyttöä mahdollisesti rajoittavat vesiputket ja muu infrastruktuuri sekä historialliset seikat selviävät myös kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelusta. Oikean henkilön pakeille pääset helpoiten ottamalla yhteyttä kaupunkiymparisto@hel.fi.

LIITE 2

Helsingin kaupunkiviljelyalueet 31.3.2022

ETELÄINEN SUURPIIRI

Linnanpuisto, Katajanokka

Sibeliuksen puisto, Taka-Töölö

LÄNTINEN SUURPIIRI

Konalan puisto, Konala

Piianpuisto, Malminkartano

KESKINEN SUURPIIRI

Pitkänsillanranta, Kallio

Alli Trygggin puisto, Kallio

Pengerpuisto, Kallio

Nokianpuisto, Vallila

Violanpuisto, Hermannin

Käpypuisto, Käpylä

Mansikkamäki, Länsi-Pasila

KOILLINEN JA POHJOINEN SUURPIIRI

Latokartanontori, Viikki

Maatullinpuisto, Tapulikaupunki

Laidunpuisto, Ylä-Malmi

KAAKKOINEN SUURPIIRI

Siilitie 9–11, Siilitie

Siilitie 3, Siilitie

Roihuvuoren asukaspuisto, Roihuvuori

Abraham Wetterin tie, Roihuvuori

Laivalahden puistotie, Herttoniemenranta

Kiiltomadonpuisto, Yliskylä

Tuhkimonpuisto, Roihuvuori

ITÄINEN SUURPIIRI

Liinamaanpuisto, Keski-Vuosaari

Puotilan leikkiniitty, Puotila

Aukio, Kurkiauranpolun varrella, Kurkimäki

Niittyvillanpuisto, Itäkeskus

Korvatunturin tori, Mellunmäki

Linnanpuisto, Katajanokka

Istutusalue noin 160 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia. Istutuslaatikoita on 33 kpl.

Alusta nurmikko

Katajanokkaseura ry:n istutukset.

Tiedustelut: katajanokkaseurary@gmail.com

Sibeliuksen puisto, Taka-Töölö

Istutusalue noin 230 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia.

Istutuslaatikoita on 45 kpl / alue uusitaan / alueelle tulee 54 istutuslaatikkoa.

Alusta nurmikko

Konalan puisto, Konala

Istutusalue noin 680 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön.
Alueelle aluksi noin 25 istutuslavaa.

Alusta ruohottunut hiekkakenttä

Piianpuisto, Malminkartano

Istutusalue noin 409 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön.
Alueelle aluksi noin 20 istutuslavaa, mahdollisuus istuttaa suoraan maahan.

Alusta korkeaa heinittynyttä kasvustoa.

Pitkänsillanranta, Kallio

Istutusalue noin 50 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia. Istutuslaatikoita on 14 kpl.

Alusta asfalttia

Alli Trygginn puisto, Kallio

Istutusalue noin 145 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia. Istutuslavoja on 20 kpl.

Alusta hiekkaa

Pengerpuisto, Kallio

Istutusalue noin 90 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia. Istutuslavoja on 20 kpl.

Alusta nurmikkoa

Nokianpuisto, Vallila

Istutusalue noin 95 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle 20 istutuslavaa.

Alusta moreenia

Violanpuisto, Hermann

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön.

Vellamonkadun suuntainen istutusalue noin 55 m², alueelle 8 istutuslavaa.

Violankujan suuntainen istutusalue noin 85 m², alueelle 10 istutuslavaa.

Alusta nurmikko

Käpypuisto, Käpylä

Istutusalue noin 80 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 10 istutuslavaa.

Alusta nurmikko

Mansikkamäki, Länsi-Pasila

Istutusalue noin 140 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön.
Alueelle noin 15 istutuslavaa, mahdollisuus istuttaa suoraan maahan.

Latokartanontori, Viikki

Istutusalue noin 160 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 14 istutuslavaa.
Alusta kivetystä

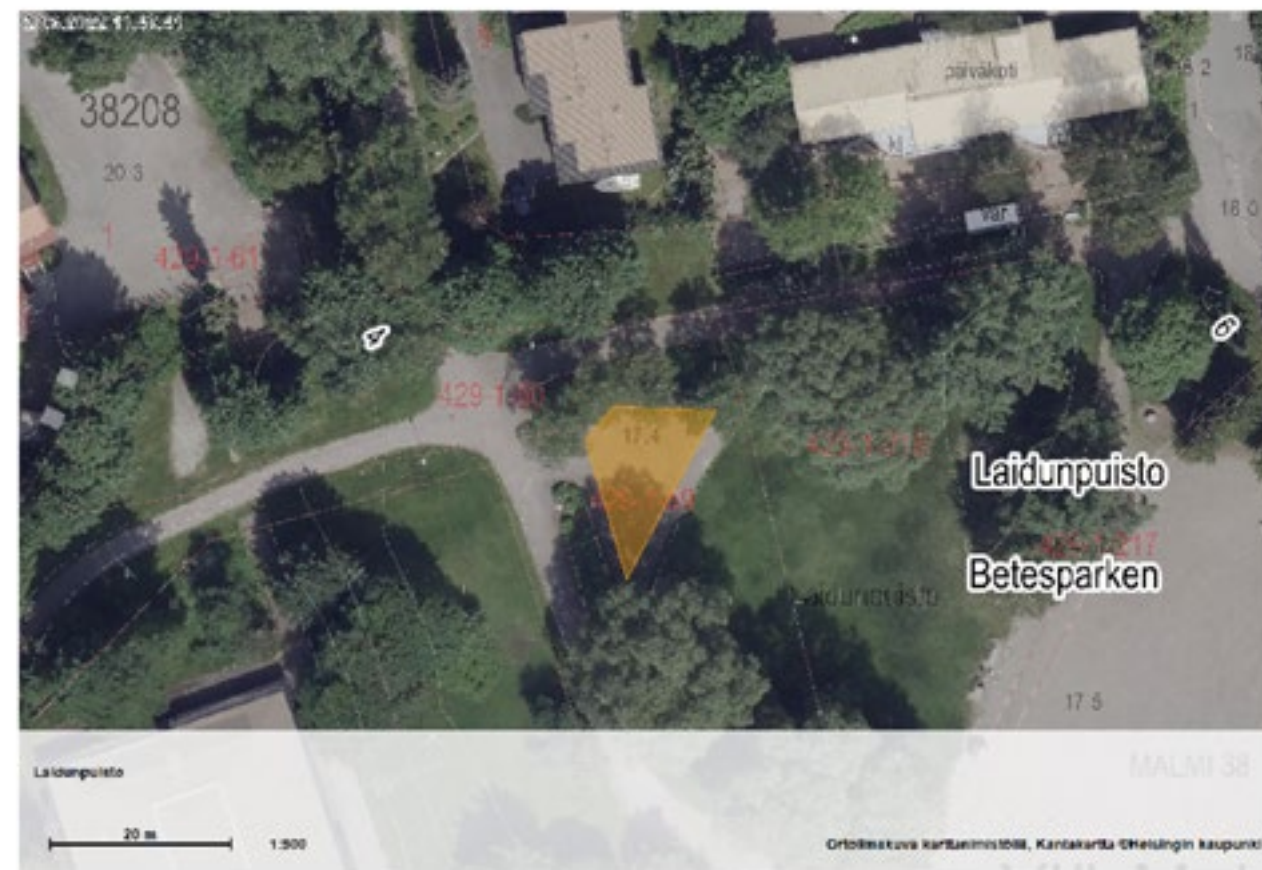

Maatullinpuisto, Tapulikaupunki

Istutusalue noin 580 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 25 istutuslavaa.

Alusta hiekkaa

Laidunpuisto, Ylä-Malmi

Istutusalue noin 140 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 12 istutuslavaa.

Alusta hiekkaa ja nurmikko

Siilitie 9–11, Siilitie

Istutusalue noin 325 m², istutuslavat kentän eteläiselle reunalle

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 20 istutustavaa.

Alusta nurmikko

Siilitie 3, Siilitie

Istutusalue noin 130 m², istutuslavat kentän läntiselle reunalle

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 15 istutustavaa.

Alusta hiekkaa

Roihuvuoren asukaspuisto, Roihuvuori

Istutusalue noin 270 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella 18 erikokoista istutuslaatikkoa.

Alusta vaihtelevaa, kalliota, nurmikkoa ja kivetystä.

Roihuvuoren nuorisoseuran hoitamat istutukset.

Aluetta vuokraa kaupunkiympäristön maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -yksikkö.

Abraham Wetterin tie, Roihuvuori

Istutusalue noin 1250 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alueella on vuokrauksia. Istutuslavoja ja viljelyä suoraan maassa.

Alusta nurmikkoa

Roihuvuoriseuran hoitama istutusalue.

Laivalahden puistotie, Herttoniemenranta

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön.
Istutusalue noin 88 m², kentän eteläiselle puolelle, alueelle noin 10 istutuslavaa.

Istutusalue noin 8 m², alueella on 4 istutuslavaa etelän suunnassa.

Alusta hiekkaa

Kiiltomadonpuisto, Yliskylä

Istutusalue noin 110 m²

Alueen tilanne 2021 – 2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 10 istutuslavaa.

Alusta nurmikko

Tuhkimonpuisto, Roihuvuori

Istutusalue noin 110 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 12 istutuslavaa.

Alusta kivetystä

Liinamaanpuisto, Keski-Vuosaari

Istutusalue noin 290 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 25 istutuslavaa.

Sijoitetaan käytävän läheisyyteen nauhamaisesti.

Alusta nurmikko

Puotilan leikkiniitty, Puotila

Istutusalue noin 170 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 25 istutustavaa.

Alusta hiekkaa

Aukio, Kurkiauranpolun varrella, Kurkimäki

Istutusalue noin 207 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 25 istutustavaa.

Alusta kivetystä

Niittyvillanpuisto, Itäkeskus

Istutusalue noin 40 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 12 istutuslavaa.

Alusta kivetystä/ hiekkaa

Korvatunturin tori, Mellunmäki

Istutusalue noin 130 m²

Alueen tilanne 2021–2022. Alue on vuokrattavissa viljelykäyttöön. Alueelle noin 14 istutuslavaa.

Alusta kivetystä